

Vormingsdienst Guislain vzw

Broeders van Liefde

Jozef Guislainstraat 43 - 9000 Gent - tel.: 09 216 35 50 - fax: 09 216 3551

www.vormingsdienstguislain.be

Benito Perez Galdos

Spaanse fin de siècle

Benito Perez Galdos (1843 - 1920), journalist en parlementair verslaggever, geldt als de chroniqueur van de zelfkant van het eind 19de-eeuwse Madrid bij uitstek. Hij wordt vergeleken met Balzac, Tolstoj en Dickens. De vaste ingrediënten zijn enerzijds de deugdzaamheid van enkelen die ondank alle miserie het fatsoen en de christelijke deugden hooghouden en anderzijds de gegoeden voor wie het fatsoen dikwijls weinig meer is dan de korst waarin hun kleinburgerlijkheid wordt gebakken. Vooral zijn latere werk ademt het typisch Iberischeatholicisme. Immers, hij zag geen andere remedie voor de sociale impasse dan een buitenpolitieke en niet louter sociale deugdzaamheid. In zijn vroege werk krijgt de gevestigde burgerij er genadeloos van langs, maar geleidelijk aan gaan ook de lagere sociale klassen niet vrijuit.

Het Spanje dat Galdos zo treffend observeert, werd getekend door een eb en vloed van liberale tendensen en hun contrareformatorische reacties. Het is niet als bij Joseph Roth, die in zijn oeuvre de sloop van het Heilig Roomse Rijk overdoet en van nostalgie naar bittere gal evolueert. Ook Galdos evolueert, maar temidden een woelige, nooit catastrofale geschiedenis. Voor Roth is er geen hoop meer, want de politieke wereld is niet meer, er is alleen nog dorstwekkende apolitieke chaos. Voor Galdos is er nog wel degelijk een politieke wereld, alleen kan die zichzelf niet overeind houden. Europese politici en mensenrechtencommissarissen zouden hem eigenlijk eens moeten ter hand nemen om na te gaan of de naoorlogse (sociale) politiek nu eigenlijk bij machte is geweest om het Westen te redden..

Wat het werk van Galdos zo onweerstaanbaar maakt, is de psychologische uitdieping van zijn personages. Stevig in hun banale alledaagsheid geworteld komen ze tot leven, niet in één intensief gebalde persoon die bij wijze van spreken in zijn kubieke paragraaf wordt gewrongen en uit de tekst knalt, maar zuinig en voorzichtig. De verschillende figuranten ontwikkelen zich langzaam achter de steeds scherper wordende contouren van de hoofdfiguur. Telkens worden ze ten tonele gevoerd met een korte, anekdotische omschrijving, zodat we een intern visueel houvast hebben doorheen het verhaal, dat eigenlijk amper een plot kent, eerder een onderliggende morele les. Stilaan leren we dan de personages kennen in de diepte.

Galdos schreef ruim 100 titels bijeen en gaat terecht door voor grondlegger van de moderne Spaanse roman.

Works

Marialena (1878) vertaald door Elly Bovée en van een nawoord voorzien door Manuel Montalban

Nela is de visuele muze van de blinde Pablo. Zij is zijn ogen, zij tekent zijn wereld. En Pablo is gelukkig. Maar de moderne wetenschap kan Pablo misschien helpen. Maar wat betekent dat voor zijn wereld? En voor de lelijke Nela?

Mevrouw Bringas (1884) vertaald door Elly Bovée en van een nawoord voorzien door Adri Boon

Mevrouw Bringas is gehuwd met een hoge functionaris, maar leeft duidelijk boven haar stand. Dat modieuze leven wil ze kost wat kost 'in stand' houden. En de prijs komt zeer hoog te liggen. Zeer precies en met veel ironie ontleedt Galdos het onvermogen van dit bureaucratisch syndroom van onvermogen.

Tormento (1884) vertaald door Frans Oosterholt en van een nawoord voorzien door Adri Boon

Het duistere kantje van mevrouw Bringas komt hier pas echt naar boven. Ze wordt bediend door Amparo, een ver en arm familielid. Amparo draagt haar zware lot met eer. Maar wanneer de liefde in het spel komt, wordt zij snel een nachtmerrie. De hypocrisie van haar werkgeefster zal haar niet redden, zich overgeven aan de wet van de lust die over de sociale ondergrond heerst is voor haar geen optie. Wat is eer waard zolang ze niet wordt erkend? Hoe houdt een weerloos weesmeisje zich staande?

Fortunata en Jacinta; Het verhaal van twee echtgenotes in 2 delen (1887) vertaald en van een nawoord voorzien door Adri Boon

Die 'twee echtgenotes' mag in overdrachtelijke zin worden begrepen, want het gaat om een wettige echtgenote en een maîtresse. De driehoeksverhouding is het excuus voor een meesterlijke doorlichting van zowel de toendertijdse Spaanse maatschappij als van de mest uiteenlopende personages, van straatmadelief tot non, van colporteur tot parlamentslid.

Dit werk geldt als magnum opus van Galdos, en dit niet alleen omwille van zijn omvang, ruim 1200 pagina's. Hij laat hier zijn politiek filosofische bespiegelingen de vrije loop.

Miauw (1888) vertaald en van een nawoord voorzien door Adri Boon

Villaamil, het prototype van de ideale ambtenaar, wordt na 40 jaren dienst door een lotsgril ontslaan zonder pensioen. Door zijn hele omgeving in de steek gelaten

ploegt hij door de administratieve molens en lat de auteur door zijn ziel ploegen. Het is uiteindelijk zijn kleinzoon Luis, die door Goddelijke visioenen bezocht wordt, die hem op het pad der loutering zet, een pad dat hem boven zijn hopeloze eenzaamheid uittilt.

Dit werk geldt als het meest intieme dat Galdos schreef.

Mededogen (1897) vertaald en van een nawoord voorzien door Frans Oosterholt

Nina, dienstbode, geldt als het evenbeeld van de H. Rita de Cassia, patroonheilige van de hopeloze gevallen. Temidden de sociale ellende van de buitenwijken van Madrid gaat zij 'al weldoende rond'. Niet dat ze onbevlekt ontvangen zou zijn, ze heeft haar menselijke kanten, ze houdt van haar meesteres wel eens een peseta achter, maar die dient uiteindelijk alleen maar om ofwel anderen te helpen ofwel haar meesteres op vindingrijke manier op het droge te houden. Ze gaat uit bedelen, maar om haar meesteres die schande te besparen - en de opgepotte peseta's te verklaren - wendt ze voor in dienst te zijn bij een zeer voorname priester, die ze uitvindt. Na alle 'avonturen', die ze deelt met een blinde Moor, blijkt echter die priester echt te bestaan. Hij komt haar meesteres kond doen van een nakende erfenis. Plots strijken uiteraard allerlei familieleden in het huishouden neer en er is voor haar geen plaats meer, zeker niet nu zij zich definitief ontfermt over de ongelukkige Moor, die omwille van een huidziekte geschuwd wordt als - letterlijk - de pest. Zelfs dit onrecht draagt ze dapper en helpt zelfs de vrouw die haar het huis van haar meesteres uitduwde.

Dit werk geldt als het meest ontroerende van Galdos.

Alle werken werden mooi uitgegeven, in hardcover, in één reeks. De reeks zelf behoort tot de *Spaanse Bibliotheek* bij de uitgever. Er staan nog twee titels van Galdos op stapel bij Menken Kasander & Wigman Uitgevers.

Links

U vindt Menken Kasander & Wigman Uitgevers op www.mkw-uitgevers.nl.

Op deze site vindt u een uitgebreid dossier over Galdos op <http://www.xs4all.nl/~menken/pegaldos.html>. Deze link biedt enkele zeer pertinente recensies van Galdos' werk en persoon. U kan er ook terecht voor een inleiding in de *Spaanse Bibliotheek* van diezelfde uitgever.

Print deze tekst